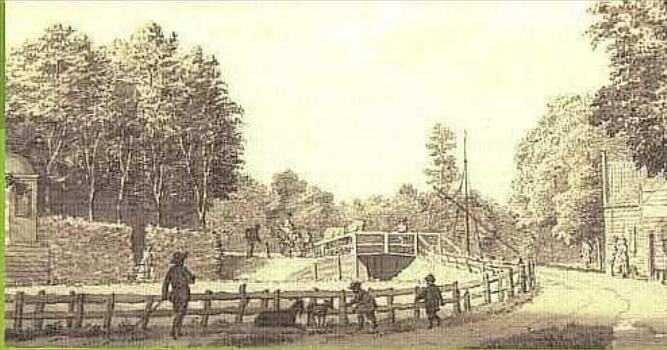

FIETS- EN WANDELKAART

Het Brouwerspad

Het Brouwerspad is een oude, cultuurhistorisch interessante route tussen Haarlem en het duingebied. De route loopt van de Zijlsingel via de Brouwersvaart, de Houtmankade en het Houtmanpad, dwars door het Westelijk Tuinbouwgebied naar de Brouwerskolk in Overveen. Van hieruit kunt u verder richting Kraantje Lek of via het Visserspad naar Zandvoort.

De (niet meer bestaande) Hospesbrug te Overveen, vlakbij de huidige Höspealaan. Tekening van C. van Noorde, 1761.

Een stukje historie: zandvaarders en waterhaalders

De Brouwersvaart is van oorsprong een duinstroom, waarvan het water zijn weg zocht naar de stad. De stroom werd waarschijnlijk al vóór de 15e eeuw uitgegraven en verbreed zodat een vaart ontstond loodrecht op de westelijke singelgracht van Haarlem. De vaart werd eerst gebruikt als zandvaart om zand van afgravingen (zanderijen) in de duinen te vervoeren. De vaart heette toen ook wel de 'Rampenvaart' of de 'Zandvaart van Mr Dirck Ramp', naar de burgemeester van Haarlem die de zandexploitatie leidde.

Voor wie niet rechtstreeks naar de duinen of het strand wil, is onderweg veel moois en interessants te ontdekken langs deze route. Laten we de waterloop volgen van zijn eindpunt naar zijn oorsprong, dus de stad uit van de Zijlsingel naar de Brouwerskolk.

Het Brouwerspad: de route

We beginnen aan de rechterkant van de Brouwersvaart. Kort na het verlaten van de Zijlsingel komen we op het Hasselaersplein ①, een goed bewaard gebleven statig, 19de-eeuws plein,

genoemd naar de bierbrouwer en schutter Pieter Dirksz. Hasselaer (1554-1616). Heel anders is de openbaar toegankelijke binnentuin van het moderne wooncomplex Jongeneel ② aan de linkerkant van de vaart. Om dit voor de Leidsebuurt typerende kleinschalige nieuwbouwproject te bereiken moeten we de vaart via een loop- en fietsbrug oversteken. De tuin, te bereiken tussen de huisnummers 72 en 74, is een geslaagd voorbeeld van bewonersparticipatie. Bewoners en gemeente zijn er samen verantwoordelijk voor. Verderop steken we de vaart weer over via de Kousebandbrug naar het kubistisch

vormgegeven woningcomplex Rosehaghe ③, gebouwd in 1920-1922 naar ontwerp van J.B. van Loghem.

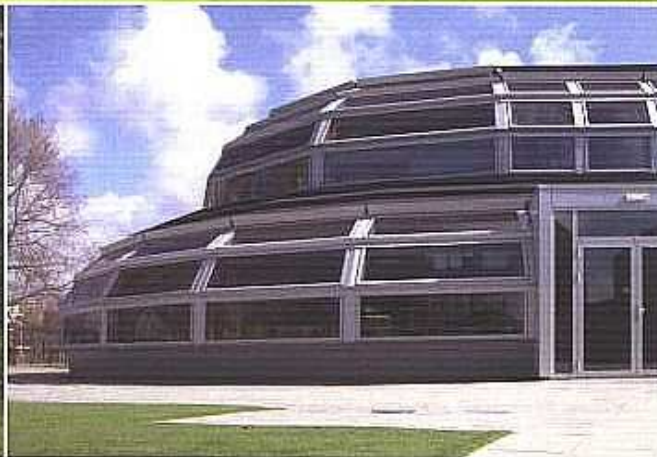
We gaan het spoorviaduct onderdoor waarna we op de Houtmankade komen. Hier volgt een stukje met herinneringen aan de bloembollencultuur waarvan Haarlem tot aan het einde van de 19de eeuw het centrum was. Langs de Tulpenkade, de Hyacintenbrug, het Narcisplantsoen en de Krokusstraat komen we over de vroegere gronden van de bekende bollenkweker E.H. Krelage ④. De bloembollenvelden zijn inmiddels vervangen door huizen.

Direct na de brug over de Houtvaart ligt links een modern schoolgebouw met gebogen dakvormen ontworpen door Liesbeth van der Pol ⑤. Hier begint het landelijke Houtmanpad. Na de doorgang onder de Westelijke Randweg gaan we over het Houtmanpad verder door het bloembollenverleden van Haarlem. De kalkhoudende geestgronden achter de duinen zijn ideaal voor de bloembollenteelt, in het Westelijk Tuinbouwgebied ⑥ zijn daar de laatste restanten nog van te zien. Verderop ligt het Rollandspad. Aan dit pad ligt

De Brouwerskolk.
Onbekende tekenaar,
1810.

De Brouwerskolk werd in de 17de eeuw gegraven in aansluiting op de vaart, om er het duinwater te verzamelen ten behoeve van de bierproductie. In die tijd begonnen de Haarlemse brouwers die water uit de Brouwerskolk haalden, ook aanspraak op de vaart te maken. Vanaf die tijd werd meer en meer gesproken van Brouwersvaart. Het schone duinwater werd per schuit door de 'waterhaalders' naar de brouwerijen in de stad getransporteerd.

de Beatrixschool ⑦, een openbare basisschool. De landelijk ogende architectuur van dit gebouw (1939), dat ontworpen werd door de stadsarchitect G. Friedhoff, is gebaseerd op Zweedse modelboerderijen.

Via het Rollandspad kunt u ook even het Ramplaankwartier ⑧ in. Dit is een wijk met de inslag van een tuindorp. De oudste huizen rond de Tuindorplan zijn omstreeks 1918 gebouwd, toen het terrein nog tot de gemeente Bloemendaal behoorde. Verder zijn er zowel eenvoudige rijtjeswoningen als statige villa's te vinden .

Aan het eind van de Ramplaan lokt een café met de bijnaam *De stinkende emmer*. De naam verwijst naar de Zandvoortse vislopers die hier op de terugweg een biertje of jenevertje kwamen drinken en hun

Uitrusten bij het Brouwerskolkje.

De Beatrixschool en één van de atelierwoningen aan het Houtmanpad.

emmers met visafval buiten laten staan. Aan de kop van het Houtmanpad vlak-

bij de Korte Zijlweg in Overveen zien we nog de restanten van de buitenplaats Schoonoord ⑨ (Houtmanpad 1, 6 en 8). Hier woonden de families *De Neufville* en *Crevenna* en ook de gebroeders Bijvoet, die een bollenkwekerij en bollenexportbedrijf runden. Tegenwoordig zijn het oude huis Schoonoord, de bijbehorende schuren en het tuinhuisje (Houtmanpad 1) in gebruik als woningen en ateliers.

Het Brouwerspad stopt bij de Brouwerskolk ⑩, aan de overzijde van de Korte Zijlweg. De Brouwerskolk is een donkere poel onder de bomen, gelegen op de grond van het voormalige landgoed Vaart en Duin ⑪ in Overveen. Maar de route naar de kust gaat wel verder: via enkele paden wandelen we zo de duinen in of bereiken we via de Duinlustweg en Kraantje Lek het Visserspad ⑫ richting Zandvoort.

Van steen naar groen

De wegen van en naar Haarlem liggen vanouds voornamelijk in noord-zuidrichting, er zijn maar weinig oost-west georiënteerde wegen en paden. Maar onder deze dwarsverbindingen zijn een paar mooie, rustige routes die heel geschikt zijn als recreatieve routes voor fietsers en wandelaars. Het is van groot belang dat deze routes in stand worden gehouden of weer in ere worden hersteld. Het Brouwerspad is een goed voorbeeld van zo'n dwarsverbinding die vanuit de stad naar de duinen voert.

De Brouwersvaart, in de verte de Grote of Sint-Bavokerk, links het Hasselaersplein, ± 1900.

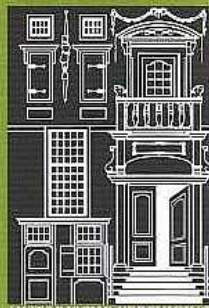
DE ACTIVITEITEN VAN DE Historische Vereniging Haarlem

De Historische Vereniging Haarlem, opgericht in 1901, is een bloeiende geschiedkundige vereniging met ongeveer 1900 leden. De vereniging richt zich op de bescherming van het Haarlemse culturele erfgoed en het historische stadsgezicht. Sinds 1919 is zij gevestigd in de Hoofdwacht aan de Grote Markt. Van april tot oktober is de Hoofdwacht op zaterdag en zondag van 13.00 tot 17.00 uur gratis te bezoeken.

Historische Vereniging Haarlem
Grote Markt 17
Postbus 1105
2001 BC Haarlem
www.haarlem.nl

Historische Vereniging Haarlem, Werkgroep Parken en Groen
Met dank aan de Archiefdienst voor Kennemerland
Ontwerp en fotografie: Sinas, Haarlem
Deze folder is mede mogelijk gemaakt door de Gemeente Haarlem

OOST | WEST
HAARLEM
BEST

HISTORISCHE VERENIGING
Haarlem

WERKGROEP
Parken en Groen